

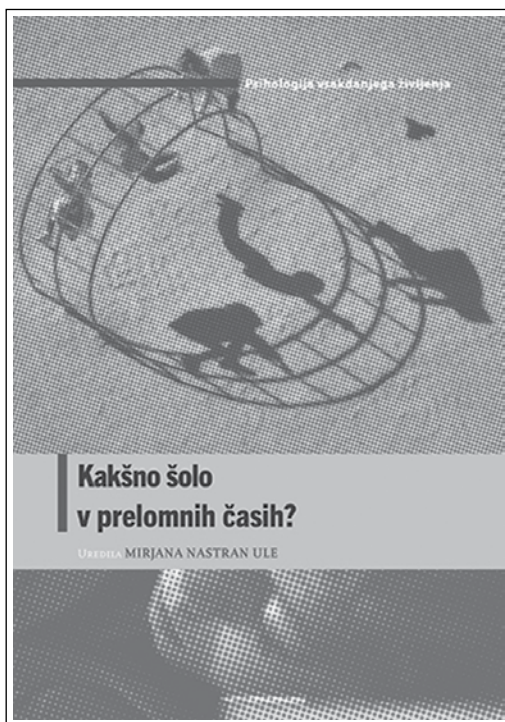
Kakšno šolo v prelomnih časih?

Ur. Marjana Nastran Ule, Založba FDV, Knjižna zbirka Psihologija vsakdanjega življenja, Ljubljana, 2024., 121 str.

Knjižnica Slovenskega šolskega muzeja poleg skrbi za literaturo o preteklosti izobraževanja in vzgoje sledi tudi aktualnemu dogajanju na področju šolstva, saj s tem zagotavlja vire za prihodnje raziskovalce šolske zgodovine.

Knjiga *Kakšno šolo v prelomnih časih?* Urednice Mirjane Nastran Ule nazorno prikazuje glavne težave, s katerimi se sooča sedanje šolstvo. Sodelujoči strokovnjaki iz pedagogike, filozofije, prava, sociologije, psihologije, defektologije ter medicine vsak s svojega stališča kritično opisujejo sedanje razmere v šolstvu in nakazujejo, kam usmeriti moči pri prenovi šolstva, da bodo prihodnji izobraževalni sistemi iz otrok oblikovali mlade odrasle z vrednotami in kompetencami, ki bodo družbo delali boljše.

Urednica z uvodnim prispevkom utemelji nujnost preobrazbe šolstva. Šolo vidi kot odraz družbe, ki je individualistična in kompetitivna, kar uničuje ustvarjalnost, kritično mišljenje in empatijo. Pravilno smer razvoja vidi v šoli kot instituciji, »kjer poteka celostno socialno in osebno oblikovanje mladih, ne zgolj osvajanje določenih znanj in spretnosti«.¹ V nadaljevanju avtorja s področja filozofije izpostavlja problem instrumentalizacije vzgoje in izobraževanja, ki je postalo zgolj orodje za doseganje določenih ciljev, ki ne zagotavljajo dolgoročne uporabnosti znanja. Sedanja šola otroke opremlja za trg dela, pozablja pa na »posameznikov moralni in intelektualni razvoj kot nekaj, kar je družba posamezniku dolžna zagotoviti zaradi njegovega dostojanstva«, kar je poudarjal že Komenski.² Zdenko Medveš analizira dokumente, ki so na novo

- 1 Mirjana Nastran Ule, V zagovor preobrazbe šolstva, *Kakšno šolo v prelomih časih?* (ur. Mirjana Nastran Ule), Ljubljana 2024, str. 38.
- 2 Tomaž Grušovnik, Marko Štempihar, Instrumentalizacija kot največji izziv sodobne vzgoje in izobraževanja, *Kakšno šolo v prelomih časih?* (Ur. Mirjana Nastran Ule), Ljubljana 2024, str. 48.

postavljali šolstvo v osamosvojeni Sloveniji (Bela knjiga 1995, šolska zakonodaja 1996 in spremembe zakona o osnovni šoli iz leta 2006). V tridesetih letih se je družba tako predrugačila, da nujno potrebuje tudi predrugačenje šolskega sistema. Avtor Beli knjigi očita izključitev vzgojnih kompetenc s pretirano usmerjenostjo k zgolj izobraževalnim ciljem, kar je povzročilo neželene posledice. Pravilno pot za izhod šolstva iz krize vidi predvsem v odgovorni komunikaciji vseh sodelujočih v izobraževalnem procesu. Strokovnjakinji s področja sociologije in socialne pedagogike izpostavljata problem neenakosti v šolskih situacijah, predvsem za otroke iz neprivilegiranih socialnih okolij. Naslednja dva prispevka obravnavata inkluzijo otrok s posebnimi potrebami v večinske šole. Prvi z vidika specialne in rehabilitacijske pedagogike opisuje, kaj inkluzija je, kako se v praksi uresničuje v različnih šolskih sistemih in kakšne izzive ponuja današnji družbi. Drugi članek obravnava isto problematiko z vidika pravnih predpisov in ukrepov za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne šole. Robi Kroflič opisuje pot od nasilnega odzivanja na nasilno vedenje k sankcioniranju prekrškov z ukrepi, ki bodo imeli pozitivne vzgojne učinke. Zadnja dva prispevka se osredotočata na duševno zdravje otrok in mladostnikov v šolah. Prvi izpostavlja vlogo šole pri razvijanju rezilientnosti mladih na zahteve in izzive sodobnega časa, s katerimi se soočajo med izobraževanjem in s tistimi, ki jih čakajo v prihodnosti. Zaključni članek pediatrinje Anice Mikuš Kos osvetljuje pomen šole za duševno zdravje otrok, ki ga avtorica vidi predvsem v vzgoji za človečnost. Prebuditi človečnost v človeštvu bo očitno naloga prihodnje šole, kar vsak skozi svoje oči opisujejo tudi avtorji prispevkov v zborniku *Kakšno šolo v prelomnih časih?*

Polona Koželj